

WYDARZENIA

O morzu inaczej

O czasach prohibicji w Stanach Zjednoczonych słyssał zapewne każdy, temat prohibicji w Finlandii nie jest tak dobrze znany. Wprowadzono ją w 1919 roku, dopuszczając sprzedaż alkoholu jedynie w celach leczniczych, naukowych i technicznych. Zapotrzebowanie na cele spożywcze zaspokajane było odąd nielegalnie, m.in. poprzez przemyt drogą morską. Prof. Raimo Pullat (historyk) i jego syn dr Risto Pullat (prawnik, kryminolog) opisali proceder przemytu alkoholu z Estonii do Finlandii w latach 20. i 30. XX w. w książce pod wielce adekwatnym tytułem „Morze wódki”. Jej promocja z udziałem obu autorów odbyła się w CMM 18 listopada, a w wydarzeniu wzięli udział m.in. wiceminister kultury i dziedzictwa narodowego prof. dr hab. Małgorzata Omilanowska, JE ambasador Estonii w Polsce Eerik Marme i konsul honorowy Estonii Tomasz Posadzki. Książka ukazała się nakładem Polskiej Akademii Umiejętności, a egzemplarz z autorskimi autografami dostępny jest w Bibliotece CMM w Spichlerzach na Ołowiance.

WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ

Warsztaty w Bremerhaven

Wrak XIV-wiecznej kogi, odnaleziony w 1962 roku na dnie Wezery, stał się podstawą dla utworzenia w Bremerhaven Niemieckiego Muzeum Żeglugi (Deutsches Schiffahrtsmuseum – DSM). Jest w nim oczywiście najważniejszym eksponatem, jednocześnie jednak sprawiającym najwięcej problemów. 12 listopada w DSM odbyły się międzynarodowe warsztaty poświęcone najpilniejszym kwestiom związanym z kogą, w tym problematyce jej ekspozycji. Drewno kogi zostało dobrze zakonserwowane, jednak dotychczasowy sposób prezentacji powoduje deformacje zabytku pod wpływem ciężaru konstrukcji. Warsztaty, w których uczestniczył dyrektor CMM dr Jerzy Litwin, były też okazją do spotkania z nową dyrektorką DSM dr Sunhild Kleingärtner i rozmów na temat dalszej współpracy obu instytucji.

O 14. ISBSA w Gdańsku

Od 25 do 27 listopada w CMM gościli członkowie grupy sterującej Komitetu Organizacyjnego międzynarodowej konferencji zatytułowanej International Symposium on Boat and Ship Archaeology (ISBSA). Tworzą ją organizatorzy poprzednich trzech spotkań: dr Ronald Bockius z Moguncji, prof. Nergis Gunsenin z Istanbuhu oraz Benno van Tilburg i prof. Andre van Holk z Amsterdamu. Celem roboczego spotkania były pierwsze ustalenia dotyczące szczegółów konferencji, która będzie miała miejsce w naszym Muzeum we wrześniu 2015 roku. Konferencja z tego cyklu odbyła się w CMM 1997 roku. Goście byli pod wrażeniem zmian, jakie nastąpiły w naszej instytucji w przeciągu kilkunastu lat oraz potwierdzili, że obecnie mamy idealne warunki do organizacji tego dużego przedsięwzięcia, które może zgromadzić nawet ponad 200 uczestników z ponad 30 krajów. W trakcie dyskusji ustalony został dokładny tytuł oraz termin konferencji, a także dalszy szczegółowy harmonogram działań przygotowawczych na najbliższe dwa lata.

Goście z Triestu

Członkowie stowarzyszenia planującego utworzenie w Trieście muzeum poświęconego historii tamtejszego portu gościli w Gdańsku na zaproszenie prof. Piotra Lorensa z Wydziału Architektury PG. Jednym z punktów ich wizyty było zapozna-

nie się z naszym Muzeum jako przykładem placówki mającej siedzibę w dawnym porcie i zajmującej się dziejami tego portu. Po spotkaniu z dyrektorem CMM dr. Jerzym Litwinem z dużym zainteresowaniem obejrzały nasze ekspozycje po obu stronach Motławy.

Warsztaty w Hardanger Fartøyvernenter

Na przełomie października i listopada odbył się pierwszy cykl wyjazdów szkoleniowych do Hardanger Fartøyvernenter w norweskim Norheimsund, zgodnie z projektem *Morskie dziedzictwo kulturowe Polski i Norwegii, Program Promowanie różnorodności kulturowej i artystycznej w ramach europejskiego dziedzictwa kulturowego*, którego operatorem jest MKiDN. Przez dwa tygodnie pracownicy CMM: Maciej Flis z Działu Edukacji i Jakub Adamczak z Działu Historii Budownictwa Okrętowego odkrywali i zgłębiali tajniki tradycyjnego powroźnictwa. Efektem ich pracy pod okiem wykwalifikowanych norweskich rzemieślników było stworzenie kompletnego olinowania do łodzi *faering* – tradycyjnej jednostki dla regionu Hardanger. Dzięki zdobytym, rzadkim już dziś umiejętnościom z dziedziny powroźnictwa, możliwe będzie zorganizowanie w przyszłości zajęć edukacyjnych dla zwiedzających CMM. W planach jest również stworzenie w przyszłym roku małej wystawy instruktażowej w Muzeum Zalewu Wiślanego, skupiającej się na charakterystyce skręcania lin. Liderem przedsięwzięcia jest Centralne Muzeum Morskie.

Maciej Flis, Jakub Adamczak i Ingunn Undrum – kierownik warsztatu powroźniczego z egzemplarzem pierwszej skręconej 10-metrowej liny. Fot. Maciej Flis

Projekt *Martabal*

W dniach 6-7 listopada w CMM odbyło się seminarium poświęcone perspektywom i kierunkom rozwoju Atlasu Dziedzictwa Morskiego Morza Bałtyckiego, który można odnaleźć pod adresem www.maritimeatlas.eu. Został on w maju tego roku wpisany jako projekt flagowy do Strategii dla Morza Bałtyckiego, w nowym priorytecie – Kultura. CMM jest współtwórcą Atlasu w ramach zakończonego już projektu *Seaside*, a obecnie koordynuje dalszy jego rozwój w projekcie *Martabal*, dzięki środkom przyznanych w nowym mechanizmie finansowym *Seed Money Facility*, wspierającym nowatorskie pomysły dla rozwoju obszaru Morza Bałtyckiego (*Baltic Sea Region Program*). Partnerami CMM w projekcie *Martabal* są Forum Marinum w Turku, Litewskie Muzeum Morskie Kłajpedzie i Muzeum Marynarki Wojennej w Karlskronie. Głównym celem spotkania było zebranie dotychczasowych doświadczeń w promowaniu oferty turystycznej regionów nadmorskich, która w dużej mierze bazuje na różnorodności i bogactwie dziedzictwa kulturowego. Poza partnerami wzięli w nim udział zaproszeni eksperci: przedstawiciele środowiska muzealniczego – Norweskie Muzeum Latarni Morskich z Lindesnes, branży informatycznej – hiszpańska firma Arista oraz sektora turystycznego – Landsort Maritime and Environmental Center ze Szwecji, Polska Unia Aktywności Mobilnej oraz Gdańska Organizacja Turystyczna. Atlas Dziedzictwa Morskiego jest obecnie jedyną platformą gromadzącą wiedzę o historii, zabytkach i miejscach związanych z morskim dziedzictwem Bałtyku; od skutnictwa i okrętownictwa, poprzez architekturę, zabytki techniki, środowisko naturalne, po wydarzenia plenerowe, takie jak np. festiwale żeglarstwa Baltic Sail. Dwa wyzwania, które stoją przed dalszym jego rozwojem, to sposób, w jaki będzie on kontynuowany i uaktualniany, a przede wszystkim jak ma być on udostępniony dla szerokiej publiczności. Czy może być to potencjalne narzędzie dla uatrakcyjnienia oferty turystycznej miast nadbałtyckich – to pytanie pojawi się na następnym spotkaniu projektu *Martabal*, w kwietniu 2014 roku w Turku.

O Bałtyku w Wilnie

11-12 listopada odbyło się w Wilnie 4. Forum Strategii Regionu Morza Bałtyckiego. Organizatorami wydarzenia była Komisja Europejska, prezydencja litewska w Radzie UE we współpracy z Sekretariatem Rady Państw Morza Bałtyckiego oraz INTERACT Point Turku. Tegoroczne wydarzenie odbyło się pod hasłem „Baltic Sea, Baltic Growth, Baltic Environment” i skupiało się na aspektach związanych ze środowiskiem naturalnym i potencjale gospodarczym obszaru bałtyckiego, dla którego największym wyzwaniem jest podniesienie konkurencyjności i tworzenie nowych miejsc pracy. Wśród licznych sesji i warsztatów odbyło się także połączone spotkanie grupy sterującej i koordynatorów projektów flagowych Priorytetu Kultura, która jest jedną z dziedzin wiodących w Strategii państw bałtyckich. Katarzyna Nowicka, która reprezentowała CMM jako koordynator projektu *Martabal*, przedstawiła aktualny stan prac nad wprowadzeniem Atlasu Dziedzictwa Morskiego na rynek usług turystycznych.

AKTUALNOŚCI

„Setką” do Żurawia i OKM

W listopadzie rozpoczął kursowanie miejski autobus linii 100, którego przystanek – o nazwie „Żuraw” – został umieszczony na ul. Tokarskiej tuż przed wejściem do Ośrodka Kultury Morskiej. Nieduży autobus, przystosowany zarówno do przejazdu zatłoczonymi uliczkami Głównego Miasta, jak i dla osób niepełnosprawnych, kursuje codziennie co 20-30 minut. Odjeżdża spod Dworca Głównego i przez Katownię, Teatr Szekspirowski, Długi Targ dojeżdża pod CMM, a następnie przez Targ Rybny wraca do Dworca. Niewątpliwie będzie dużym udogodnieniem dla zwiedzających CMM, zwłaszcza jesienią i zimą.

Wykłady w OKM

Cykl wykładów towarzyszących ekspozycji „Do abordażu” cieszył się na tyle dużym zainteresowaniem publiczności, że postanowiliśmy go kontynuować, proponując kolejne spotkania, przybliżające naszą działalność ekspozycyjną i naukową. 26 listopada odbył się wykład „Czosnek, masło, strój roboczy – konserwacja nietypowych zabytków z dna Bałtyku”, który wygłosiła Irena Rodzik, kierowniczka Działu Konserwacji Muzealiów CMM, prezentując też przykłady zabytków pochodzących z archeologicznych badań podwodnych CMM (głównie z wraków „General Carleton” i Miedziozca), poddanych odpowiednim zabiegom konserwatorskim. Na kolejne wykłady zapraszamy w każdy ostatni wtorek miesiąca, począwszy od stycznia.

EDUKACJA

Pracownia 2.0

Krystyna Stubińska i Weronika Pelc z Działu Edukacji CMM uczestniczyły w dwudniowych warsztatach Pracownia 2.0, organizowanych przez Narodowy Instytut Audiowizualny. Celem warsztatów jest poszerzenie wiedzy z zakresu praktycznego wykorzystania multimedii i technologii mobilnych do tworzenia nowoczesnych zajęć edukacyjnych. Program szkoleń opiera się na najnowszym trendach edukacyjnych, obejmuje pracę z internetowymi aplikacjami, multimediami i urządzeniami mobilnymi. Przewiduje także pracę z narzędziami mobilnymi – smartfonem, tabletem, aparatem cyfrowym, cyfrowym rejestratorem dźwięku itp. Tematem przewodnim były kolekcje audiowizualne. Uczestnicy uczyli się, jak wzbogacać i tworzyć takie kolekcje w praktyce szkolnej i jak z nich korzystać, czym jest kultura remixu i czy w godzinę można stworzyć własny film. Partnerem programu szkoleń w ramach Pracowni 2.0 jest Young Digital Planet oraz Ośrodek Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów w Warszawie.

Warsztaty plastyczne i teatralne

Magdalena Zięba z Działu Edukacji przygotowała trzy nowe cykle zajęć poświęconych sztuce. „Kolorowe soboty” to zajęcia dla dzieci w wieku 6-12 lat, związane tematycznie z wystawą „Łodzie ludów świata”. Ich uczestnicy wyruszają w barwną podróż w jedno z wybranych miejsc na kuli ziemskiej, poznają nie tylko różne techniki plastyczne, ale także zwyczaje i kulturę danego kraju. Z kolei cykl „Kolory morza. Warsztaty 60+” przeznaczony jest dla seniorów pragnących rozwijać swoje umiejętności plastyczne. Wieloletnia współpraca z Fundacją „Sprawni Inaczej” zaowocowała natomiast warsztatami plastycznymi „Cztery por(t)y roku”. Każdy z uczestników zajęć ma możliwość stworzenia własnych prac inspirowanych muzealnymi wystawami i poszerzenia wiedzy o różnych technikach plastycznych.

W listopadzie rozpoczęły się także warsztaty teatralne „I ty możesz zostać piratem” dla dzieci w wieku 7-12 lat, prowadzone przez Agnieszkę Misztal. Uczestnicy poznają życie dawnych wilków morskich, projektują i wykonują stroje i scenografię i przygotowują przedstawienie o najsłynniejszym gdańskim kaprze – Paulu Beneke.

ZAPROSZENIE

„21. Dekalog Solidarności”

11 grudnia o godz. 17 zapraszamy do Ośrodka Kultury Morskiej na otwarcie wystawy „21. Dekalog Solidarności”, zorganizowanej w 10. rocznicę wpisania Tablic 21 postulatów na Listę Programu UNESCO „Pamięć Świata”. Prezentacji oryginalnych Tablic towarzyszyć będzie film dokumentalny „Ludzie w cieniu Tablic” oraz 21 stanowisk multimedialnych przybliżających historyczno-społeczne tło postulatów Sierpnia 1980 roku.